

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr 103. ANULU XVII.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 13 fl. v. a. anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 28 Decembre 1869. (9 Ian. 1870.)

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se inceputulu anului 1870, se deschide prin acest'a prenumeratiune noua la acesta foia.

Atragemu atentionea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecesanu in primavera si congressu metropolitanu in toamna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acesta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aproape de lucrările acestoru reprezentantie nationali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de catu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esi ca si pana acum de doue ori pe septamana Joi'a si Duminec'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiu pre anu 7 fl., pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Trannia si Monarchia austro-unguresca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romania si strainatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardii cu tramitarea prenumeratiunilor.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresandu-le de adreptulu la

Editor'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiu.

Cu acestu numeru se termina abonemintele pana la ultim'a Decembre 1869!

Natiune, nationalitate.

Atragemu atentionea cetitoriloru indata la inceputu, ca no ne vomu ocupá nici decum cu definirea acestoru doue concepte abstrase, ci presupunendu-le cunoscute trecemu mai departe a vorbi despre densele.

Conceptele de mai susu asiá dara au datu multu de lucru lunei in anii din urma; s'a versatu si sange destulu din caus'a acest'a; s'au desiertatu si cassatu tronuri destule totu din caus'a loru. Puterea loru nu s'au tiemuritu aci, ele au inceputu a reformá car'a Europei; ele au inse sa reformeze si referintiele omeniloru intre sine.

Cultur'a seculului nostru a nimicitu multe prejudetie de ale trecutului. Inse multe din acele si arunca umbrele sele pana in tempulu nostru de fatia si de multe ori tocma acolo unde le-ai acceptá mai putienu. Spiritulu de clase si de caste a trecut si la noi, inse se manifestéza nu atátu intre diferitele clase sociali, catu intre diferitele popore séu natiuni. Fia-care are o superbia nationale pre care o folosese la multe ocazioni, dându lunei de scire, ca in cutare séu cutare privintia e superióra altor'a. Natiunea francesa se numesce pre sine natiunea cea mare (la grande nation), cea germana se crede cea mai culta si mai industriosa, cea magiara cea mai cavaleresca s. a. m. dp. La rendulu loru, fia-care cauta cá limb'a loru, produsele loru literari si industriali sa aiba cea mai mare si cea mai buna trecere; nici odata inse nu se intréba ca ore nu se face acest'a pre socotel'a altor'a. Ba insii germanii suntu acei'a, cari de o parte predicá indiferentismulu nationalu, numindu pre ori-ceo nationalisti fanatici (magiarii inca i imitéza cáte odata), se stradiuescu inse pre de alta parte a strimtorá desvoltarea limbei, literaturii si chiaru

industrii altoru natiuni in interesulu „civilisatiunei generali“ (allgemeinen Bildung), carea inse imbracata in idei, in limb'a germana, si radimata pre moravuri si obiceiuri germane, trebuie intái sa distruge pre cele originale si apoi sa introduca pre ale sele; — tote aceste pre contulu progresului omenimei. De francesi dicitu ei ca suntu superficiali, italianii lenesi, spaniolii bigoti si asiá in fine numai ei remánu cei adevérati, vrednici de a traí si acei ce se voru lasá de ale sele si voru intrá in chorulu loru.

Directiunea acest'a a trairu pana mai eri alaltieri si inca mai traiesce in capetele multor'a.

La prim'a vedere totu lucrulu s'aru paré mai multu teoreticu, mai multu unu lucru de placere de a apartiné de cutare séu cutare nationalitate. Cultur'a sa fia numai generale, apoi tote celelalte voru fi bune.

Cine aru voi sa afirmé acest'a pana la estremu, aru voi se dea unu votu de neincredere acelu ce a facutu diversitatea intre popore, acelu ce a facutu de ele au insusfri, prin cari se deosebescu prin temperamentu, prin idei, prin moravuri si obiceiuri unele de altele.

Dara totu acele aru vatemá si interesele generali ale omenimei, pentru ca esperintia ne a arátatu si ne arata pana in diu'a de astadi, ca poporele cari si punu in capu sa estermineze pre alte popore, intielegemu de cele cu putere de vietia, se apuca de o lupta zadarnica, carea impedece si pre atacatori si pre cei atacati in progresare. Immultiescu ur'a si trecárele intre omeni si omeni, cari degeneréza in resbele, cari constau some enorme de bani si mii de bratie ce puteau sa lucre pentru prosperarea comuna, fiacare in sfer'a sea.

Dara sa abstragemu si dela possibilitatea partiei celei mai triste a reului, dela versările de sange si sa presupunemu ca suntu de ajunsu unele mesuri opressive din partea unui poporu asupr'a celuilaltu: cáte instrumente nu trebuie acuirate cu sudore ce aru puté fi mai bine intrebuintiata, cáte diuarie nu trebuie platite spre a huli pre cutare natiune cá sa o faca netrebnica in fat'a lunei, cáti spioni nu trebuie sustienuti, cari, sa miróse in tote partii, ca in partea atacata nu se pregatesce vre-unu actu de isbanda? Asia vedemu ca reulu strabate chiaru si in starea materiale a poporeloru, cari se aru paré ca remánu cu totul neatinsé, cându e vorba de notiuni cá cele din fruntea acestoru sire.

Acei ce voru sa fericesca omenimea gresiescu eándu combatu ceea ce este mai firescu in sinulu ei, si comitu o eróre mare contra legiloru firesci. Eróre, carea aplicata la individii este condemnata si impreunata cu pedepsele cele mai rigurose.

De aceste idei si nu de fanatismu suntu condusi candu tienemu la natiunea si nationalitatea nostra si acest'a acceptámu sa o aiba fia care patriotu insintea ochiloru.

Noi romanii inse cu deosebire sa aflámu in acesta o vocatione pentru apararea esistintiei unui factoru in societatea omenesca.

Trecululu, la care se adauge si anulu ce preste vre o eateva dile sa incheia, ne da o lectiune aspra; ca cu ce consideratiune sa fimu catra chiamarea ce o are unu poporu. Tota privirea nostra sa fia indreptata intr'acolo ca in viitoriu sa aducemu la valoare acesta chiamare, interesándune de radicarea vietiei nationali prin cultivarea sciintieloru, literaturii, industrii, comericiului, agriculturii si atotu ce inaintéza si nobilitéza pre omu.

Prejudetiele ce mai esistu inca asupr'a nostra voru disparé si acei ce eri si astadi mai canta cu despretiu, máne se voru rusiná ei insii de sine ca au comisú asiá ceva cu unu poporu, cu o natiune asemenea cu a loru.

Eveneminte politice.

Din partea de dincóci de Lait'a avemu se facemu cunoscutu ca brosiur'a lui Fajdajew, de carea amintirámu in numerulu trecut sub rubric'a Austri'a si Russi'a, a facutu sensatiune. Se dice ca acea brosiura a trecut prin censur'a statulu (rusescu), si impregiurarea acest'a, precum si aceea ca autorulu ei e unu generalu, face pre lume a presupune ca brosiur'a e o scriere oficiosa. Generalulu Türr a aflatu de bine a nu o trece cu vederea. Elu la ocaziunea sosirei sele in Aradu (4 Ian. n.) o au apostrofitu cam cu urmatórele cuvinte: „A nu vedé pericululu este orbia, a nu voi a-lu vedé aru fi amargire pecatosa.“ Mai departe dice ca trebuiescu repugnate agitatiunile venite de din afara. In launtru dice ca a tienutu socotela totu-deun'a de nisiintiele nationalitatiloru si ca magiarii nici odata nu au voitu sa absórba nationalitatile. (Deca nu aru fi aplicabilu aici proverbiulu cu „mintea romanului cea din urma“).

Scirile din Dalmatia suntu totu bune. Majestatea Sea a amnesiatu si pre Crivosciana i in acel'a-si modu cá pre cei-alti Bochesi.

Ministeriulu celu nou din Franci'a e din partid'a stanga (a liberaliloru). Imperatulu Napoleonu III a facutu cu acest'a o revolutiune pacifica in imperiulu seu. Elu introduce parlamentarismulu in tota form'a si pune capetu regimulu personale.

Din Rom'a vine scirea, ca Pap'a nu lasa intrunirea mai multoru de 20 eppi la oalta, afara de congregatiuni (siedintie), pentru cá se nu vina in ispita a conspirá asupr'a infalibilitatiei.

Spani'a inca nu si-a gasitu rege. Ministeriulu a demissionatu in corpore. Suntu temeri ca se va prochiama in curendu republic'a.

Brasiovu. (Scire trista). Sambata in 20 Dec. st. v. a. c. se seversá la romanii brasioveni unu actu tristu, festivitatea funebrala a meritatorulu directoru si profesorulu gimnasialu, Gavrilu I. Munteanu. Acestu barbátu scumpu alu scoleii si bisericeii nostre, cuprinsu de o bóla grea i si sistase activitatea sea de invetiatoriu alu tinerimei mai de unu anu de dile, iera in 17 Dec. a. c. i si dede sufletulu seu in mánile creatorulu, scapându de tote suferintiele, care-lu cercetasera cu atát'a crudime. Scirea despre repozarea lui cuprinsera inimile tuturor romaniloru cu adenca intristare. Corpulu profesorulu si efori'a scolara, care se stradiu-se, sa-i usiuredie in tempulu celu greu din urma modulu vietiei, facura acum tote pregatirile, spre a-lu immormentá cu tota pomp'a cuviinciosa unui barbátu atátu de meritatu.

Sambeta la 2 ore d. pr. tinerimea studiosa din scolele normale, gimnasiale, reale si comerciale, cu corpulu profesorulu si invetiatorescu si cu cele doue flamure scolare investate in doliu se postá inaintea casei directoriale, de unde avea sa pureéda conductulu funebralu. Unu numeru considerabilu de cetatieni románi din tote clasele si de tote rangurile acceptau aci cu fetiele intristate, spre a dá onórea cea mai de pre urma iubitului loru conceatienu.

Cerulu era norosu si intunecat si tramitea fulgi desi de néua pre pamentu, pare ca deplangea si elu cu noi perderea acestui barbátu. La 2 1/2 ore porni carulu funebralu cu preotimea gr. or. din Brasiovu si impregiurimu in frunte, incungiuratu de 16 studenti cu facile, si de 10 profesori gimnasiali si urmatu de jehnicii urmasi ai reposatului si de numerosulu publicu, miscându-se cu pasi lini pana la port'a bisericeii st. Nicolae din Suburbulu Scheiu.

Ací fu radicatú sarcofagiulu pre máni de profesori si dusu printre tinerimea scolara asiedata

in done rânduri pâna in biserică. După celebrarea servitiului bisericescu pentru immortalizarea nemuritoare de pre amvonu rev. d. protopopu Ioanu Petricu o cuventare funebrala acomodata acestui pas tristu, dezvoltându in genere ideea despre nemurirea sufletului si atingendu in specie numeroasele merite ale repositului pentru scôla si literatura, prin care s'a facutu nemuritoriu. După acest'a rostî din partea corpului profesoralu conectorulu Dr. I. Mesiot'a următorea cuventare in memori'a fostului inventiatoriu, colegu si amicu :

Tristi colegi si gelnici ascultatori!

„Desiertu e totu ce vede semetiulu ochiu sub sôre,
Si nu e fericire deplina pre pamentu ; —
Unu visu e ce-amagesce fiint'a muritorie
Din ôra cându se nasce si pâna la mumentu.“
A. Muresianu.

Suflarea cea rece a mortiei, o suflare mai rece decâtu ghiati'a nordului, a planatu asupr'a orasiului nostru si a uscatu suculu vietiei organice, a stinsu fact'a ardietoria a spiritului unui nobilu conationalistu, colegu, si amicu alu nostru !

Eata-ne adunati in acestu locasiu sântu, la o festivitate funebrala trista, spre a petrece la loculu de repausu remasitiile pamentesci ale multu iubitelui si scumpului nostru directoru gimnasiulu Gavriilu Munteanu.

Sunetulu doiosu si plangetoriu alu clopotului, care anuciã esirea din vietia alu acestui scumpu barbatu alu bisericeii si natiunii nôstre desceptã in inimile româniloru din Brasiova si cu deosebire in sufletele professoriloru, fostiloru sei colegi, simtiemintele cele mai dorerose de intristare si mahnire. Velulu celu morosu, care acopere astadi fetiele nôstre arata invederatu ca in inimile nôstre se petrece processulu acel'a fortunosu alu simtiemintelor dorerose, care sta sa ne impinga la desperatiune, cându vedemu, ca ce ne este mai scumpu mai iubitu, ca printr'unu capriciu alu sortiei, se rapesce pentru totu-déun'a dela noi.

Si cine a fostu barbatulu, a cârui'a perdere ne pricinuesce atât'a durere si intristare ? Cum se rectificã gelea nôstra ?

La acestã întrebare momentosa va raspunde mai curendu sêu mai târdiu istoria literaturii nôstre, care va insemnã dupa cuviintia vietii acestui cultivatoriu alu sou in paginile sele. Iera noi in acestã stare suprimetore a simtiemintelor atatu de vii, acum cându dopa natur'a omenesca, suntemu atatu de coplesiti de dorere, încatu mai nu putemu dá acest'a cuviincios'a espressione, sa ne multumim a arunca o scurta privire asupr'a vietiei si activitatii repositului.

Directorele Munteanu, care ne-a parasitu, lasându-ne in atât'a gele, a fostu destinatu de providentia, sa servesca ca unu faru luminos pre calea întunecosa a vietiei intelectuale a multu cercatei nôstre nativai. Nascutu la a. 1812 in Vingardu, din parinti plini de religiositate si simtiu nobilu nationalu, Munteanu ca copilu, care dovedea un talentu invederatu pentru o cultura scientifica mai inalta fu destinatu pentru cariera de inventiatoriu indiestratu cu sciintiele, care se puteau castigã pre atuni. Munteanu ca june zelosu si cu energia de vointia, cautã sa folosesca cu talentulu si cunoscintiele sele bisericeii si natiunii sele. Dara fiindu ca in patria prin vitregitatea temporiloru sfer'a de activitate a inventiatoriloru români erã forte restrinsa, merse ca sa raspandesca luminile sele la confratii de dincolo de Carpati. Acã ca professoru la seminariele teologice din Bozeu si Argesiu se facu un adeveratu apostolu alu adeverului si alu simtiului curatu crestinescu. Semeni'a cea buna si curata, care a aruncat'o elu acã in inimile junimei, a adusu tieriei rãdele cele mai frumose si mai folositorie, asiã încatu si astadi se pronuncia cu pietate numelu lui. Iera cându audi din patri'a natala radicându-se sgomobulu amelioriu alu fortunei, ce amenintia cu cotropire natiunea româna, in anulu fortunosu 1848, Munteanu parascesc plaiulu liniscitu alu sciintiei, si vine detesându pericululu vietiei, spre a lucrã impreuna cu cel'lati corifei ai natiunii la eliberarea scumpei sele natiuni si bisericeii. După ce se liniscescu valorile revolutiunii civile elu cautã sa întemeiedie unu paladiu de sciintie si cultura si pentru români gr. or. din Transilvania. Loculu priinciosu pentru acest'a lu si afã in mijloculu zelosiloru Brasioveni, cari impreuna cu Esc. Sea Par. Metropolitanu Andreiu Bar. de Sigaun'a i da sucursulu necesariu, spre a deschide in an. 1850 acã Gimnasiulu, care ca o piramida vrata

de departe vrednicia acestui barbatu, care l'a condusu ca directoru de atunci si pâna in anulu acest'a cu o întelepciune rara.

Sa amintescu meritele lui pentru acestu institutu este de prisosu, de ôre-ce suntu la toti cunoscute. Cine nu cunósce spiritulu celu blãndu si umanu, cu care lucrã pentru dezvoltarea caracterului religiosu si moralu in tinerimea incredintata conducerei lui ? Cine nu scie cu câtu zelul si diligentiile se straduiã a respandã între scolari sciintiele si simtiulu nationalu ?

Care dintre noi colegii sei nu ne-amu convinsu de iubirea sea, cându ne conducea cu sfatulu sêu de barbatu mai espertu in implinirea misiunii nôstre ? Cine dintre reprezentantii si efortii scôleloru nôstre nu-lea are in prospeta memoria pentru conlucrarea sea neobosita la inaintarea scôlei si a bisericeii ? Si afara din oficiu, in vietia sociala, cine nu privea in repositulu unu modelu de seriozitate si conduita adeveratu nobilu ? Departe de acele spirite frivole, care privescu vietia acest'a numai ca o ocaziune spre a-si satisfacere placerile, repositulu da prin espre a-si satisfacere placerele, repositulu admirabile tuturor, care se apropiã de densulu inboldu insufletitoriu, de a nu lasã se trecã nici un momentu, fãra sa puna o petra la edificiuulu natiunii si cu acest'a la dezvoltarea omenimei întregu.

Dovéd'a despre activitatea sea neobosita spirituala suntu numeroasele opuri literare, in care depunendu cunoscintiele si simtiemintele sele adeverate si nobile, a lasatu posteritati unu tesauru de inventiaturu si îndreptari. Istoria literaturii române ilu va numerã cu mãndria între întemeitorii ei.

Astfelu a fostu acestu barbatu, ale cârui'a osemintele le conducemu cuprinsi de intristare la loculu de repausu. Fatigatu de atãtea lupte si înfrãntu de ostenele, organismulu vitalu nu mai fã in stare sa adapostesca spiritulu celu energicu. Legea îndomtable a naturei se manifestã cu rigurositate si in organismulu acest'a tare, care slabindu putienu câte putienu, pâna se destrãu cu totul, impedeã si cursulu vietiei spirituale.

Iera noi colegii, amicii si convocatii sei, care printr'o conventiune îndelungata, ne-amu deprinsu a-lu privi ca parte întregitore a nôstre, ca spiritulu din spiritele nôstre, ne vedemu deodatu lipsite de lumin'a lui.

Cã calatoriulu, care intr'unu restimpu îndelungatu se deprinde, a împãrtasi cu tovarasiulu seu de drumu tãte bucuriele si tãte intristãrile, ce le infatisiedia drumulu, cându vede deodatu prin mãna fatalitatii rapitu de lângã sine pre amiculu si sotiulu seu, cade deodatu într'o stare de melancolia si pôte chiaru desperare, astfelu si noi, colegii tei, scumpu tovarasiu, stãmu inaintea sarcofagului teu cuprinsi de durere si intristare. Simtiemintulu inabusitu alu inimei nôstre intristate stã se erumpa in exclamatiuni desperate acusându sãrtea cea tirana a naturei omenesce, care ne rapesce deodatu ce ne e scumpu si taie firulu vietiei unui individuu tecmai cându acest'a dupa multe ostenele si trude s'a facutu mai folositoriu omenimei.

Pentru ce, o providentia ! ne insufli acelu simtiu dulce de alipire cordiala câtra unu frate alu nostru, deca ne este preserisu, a ne desparti de elu, cându ne este mai scumpu ? Pentru ce ne este rezervatu acestu pacharu de amaraciune. ?

Dara parã ca audu vocea cunoscuta a repositului, ca se radica din sarcofagu tonurile amicabile ale inventiatoriulu i-mi strabatu audiulu.

Cum ? Unu elevu alu meu se lasa a se stãpani cu totulu de simtiulu durerosu ce-lu insufli nimicitatea paruta a vietiei omenesce ? Au dora a uitatu de acele doctrine, care i le-amu impartasitu câ parintele, câ se-i servesca de îndreptariu in viciisitudinile vietiei acesteia ? Ai uitatu, ca deca si se discompune organismulu acest'a fisicu, faptele cele bune, care le-a seversitu sufletulu cuprinsu in acestu organismu nu moru, ci remãnu nesterse din memori'a omenimei, facendu si numele personei, care le a motivulu nepertatiunii si neuitaveru. — Da acã este motivulu nepertatiunii nôstre. Stergeti lacrimile vãstre, iubiti colegi si jalnici ascultatori, recunósceiti, ca numai partea nôstra din inventiatoriulu, colegulu, si amiculu nostru dispare dintre noi, iera faptele nemuritoare vãdã si voru via pururea între noi, pentru ce precum dice Horatiu, cu a cârui'a edare s'a ocupatu repositulu mai pre urma si a cârei'a oda XXX, cartea III, o e comentatu asiã de frumosu, câ cându aru fi presimtitu

apropierea mortii sele pôte dice si repositulu despre sine si despre viati'a sea !

„Exegi monumentum aere perennius regalique situ pyramidum altius, quod non imber edax non Aquilo impotens possit diruere antinumerabilis annorum series et fuga temporum. Non omnis moriar, Multaque pars mei vitabit Libitinam.“

Acum'a, cându ne loãmu ultimulu adio dela remasitiile lui pamentesci, se-i dicemu „Sai fia tierãna usiãra si memori'a neperitãre !“

In fine inaintea cripei, in care se asiediarã osemintele repositului esprima octavanulu V. M. Andreanu in cuvinte caldurese simtiemintele de mahnire si de recunoscintia ale tinerimei studiãse câtra bunulu loru inventiatoriu si parinte sufletescu. — Cu ochi plini de lacrimi se departã publicula emotionatu dicendu-i : „Se fia repositulu tierãna usiãra si memori'a pururea via !“

X.

Lugosiu, 31 Decemvre 1869.

(Aunarea constituante a senatulu scolasticu alu comitatulu Carasiulu.)

Dupa cum amu esperiatu din mai multe partii, se facu felu de felu de insinuatiuni fatia de activitatea unor români aplicati in officiu, — dara mai virtosu in privinti'a acelor'a cari n'au pregetatu a primã chiamarea de inspectoru scolari spre a esecutã dispusetiunile legii din anulu 1868, cumca adeca densii — fãra nici o privire la trecutu si atitudinea loru — se voru folosi cá magiu felulu de instrumentu pre parte tendintielor magiarisatorie si spre detrimentulu culturei poporulu nostru romãnu.

Nu toti inse au judecatu si judeca astfelu unilateralmente, si fãra de a-i pune la probã pre respectivii barbatu chiamati de a manuce officiuulu acest'a, pre câtu de gingasiu, pre atãtu de amenintatoriu principiulu de a ne conservã scôlele nationale confessionali, îndrasnescu spre dovedirea acesteia asertiuni a me provocã la modestele pareri ale unui bunu amicu alu meu, carele mi-au disu : „Omulu adeveratu nationalu in tãte locurile si posturile pôte folosi natiunii sele ; desaprobezu numai pre acei'a ce se dau de instrumentu in mãnilor magiariloru contra natiunii sele, dara nici odatu nu pôte desaprobã pre acei'a, cari ocupa veri unu postu între marginile moralei nationali, si cu scopu de a servi interesulu natiunalu, de a ne face onore ; deca postulu aru fi chiaru veninu, de locu ce ajunge pre mãna unui omu despre alu cârui'a caracteru avemu garantia magiu, — sumu securu ca elu va grigi sa nu se vateme nimenea.“

Acesu cuvinte mi le-amu insemnatu bine, si apretuindu-le forte, le-amu tienut in vedere, si le voi tienã pururea ca unu felu de îndreptariu, cu atât'a mai virtosu, câci mi s'au datu ocaziunea bine întestabilu, asupr'a cârui'a mi i-au voia cu permisiunea onorabilei redactiuni a pretiuitulu acestui diaariu, — a atrage buna-voitãrea atentione a buniloru cetitori.

In 29. si urmatoriele zile ale lunei lui Decembre c. nou, Domnulu protosincelu Mirone Romanu in calitatea sea, ca inspectoru de scôle, si — inaugurã activitatea, si cu ocaziunea adunãrei constituante a senatulu scolasticu comitatensu, ocupãndu presidiulu deschisa prim'a siedintia prin o cuventare rostita mai intaiu in limb'a officiosa magiara — dupa cum este usulu (? R.) in comitatu, ce i l'a comunicatu comitele supremu, — apoi terminãdu acest'a, tienã o cuventare si in limb'a romãna, a-i cârei'a insemnatate fiindu destulu de chiara de a se poté deduce cele premise, — nu potu întrelasã a nu o produce in tãta estensiunea ei, câ se cunósca veru cine care suntu simtiemintele d-sele fatia de instructiunea poporale si preste totu de conservarea scôleloru nôstre confessionali : candu dice : „Domniloru ! Nu potu perde din vedere nici macaru pre unu minutu acea impregiurare : ca eu me afflu in midiloculu unui comitatu a cârui'a poporatiune in mare preponderantia e romãna, e de unu sãnge si-mi place a crede ca e de o anima si de o aspiratiune cu mine. Amu venitu dloru in midiloculu d-vãstre într'o misiune, potu se dicu, sublimate ; amu venitu cu o dorintia ferbinte, cu resolutiune firma, de a pune in aplicãre tãte acele mijloce, care dupa starea de astadi a lucruriloru suntu potrivite de a reversã lumin'a inventiaturii si a promovã cultur'a poporale in tãte unghiurile acestui comitatu. Traimu dloru ! in acele tempuri, unde consolidarea trebilor publicu e încă numai la inceputulu ei, unde animele, mare parte,

sunt încă agitate pentru suferințele trecutului și pentru grigea viitorului, unde încrederea foarte cu greu, dar difidința pe usor se poate castiga. — În impregiurari de aceste e cu greu a sta în fruntea vreunei trebi publice, mai alesu deca acea e o institutie de totu noua. Eu totu-si me amu resolutu a primi sarcina de inspectoru scolasticu in comitatulu acest'a, pentruca amu fostu și sumu totude-un'a gat'a a duce tote sacrificiele pentru promovarea culturii poporului nostru. Nu credu se esiste omu cu anima buna pentru sörtea poporului, care se nu întimpine cu via bucuria dispusetiunea legei, prin carea e decretalu obligamentulu generalu de a ambła la scola. — Detorinta mea Dloru carea dorescu a o impartı cu Dvöstra, e: a efectul acest'a conditione neaparata pentru lınminarea popordui, pentru promovarea culturii lui și pentru prosperarea chiaru și in cele materiali. Dorescu, ca in comitatulu acest'a, dopa esirea primulu periodu alu educatiunei scolastice, sa nu se mai afle nici macaru unu copilu, care se nu scie carte și care se nu fia celu putienu pe gradalu incepatoriulu culturii, alu civilizatiunei. — Acest'a e conditione, acest'a e singur'a garanti'a pentru fericirea poporului. In lips'a acesteia tote alte incercări ne potu conduce numai la rezultate momentane, și in cele multe intemplari la pericle. — Voescu a intimpin'a cu spiritulu impaciurii unele ingrigiri, cari ici colea se arata ca și candu intentiunea legislatiunei și a guvernului aru fi surparea scöleloru confessiunali, la cari mai alesu pre noi respectivii privescu cu multa jalust'a. Suntu in stare de a ve asigur'a Dniloru, ca ingrigirea și temerea acest'a, mai alesu in form'a in care unii din adinsu o inbraca, e cu totul nefundata. — Legislatiunea și guvernulu potfesece se avemu pretotindene scoli bune, instruate, și administrate bine; da insa deplina libertate confessiuniloru de asi conserva caracterulu confessiunale alu scöleloru sale, numai cätu acele se fia apte pentu scopulu educatiunei cu bagare de sēma la obligamentulu generalu de a invetiä. Deca se voru delatur'a prejudetiile, vointi'a cea buna a comunelorü și va aff'a midilöce de a face se infloresca treb'a educatiunei scolastice, fara a fi chiaru de lipsa a se desbraca scolele de caracterulu loru confessiunale. — Onorati-me Dloru eu încrederea Dvöstre; datimi mana de ajutoriu; succurgetimi in launtru și pre afara cu svaturile și esperinti'a Dvöstra și eu tare credu ca cultur'a poporale in comitatulu acest'a va luä unu sboru care va fi in stare de a multiami tote interesele. Me recomendu bunavointiei Dvöstre, Dnii mei, și eu acest'a adunarea prima a senatulu scolasticu constituante o dechiaru de deschisa. —

Candu sumu convinsu: ca aceste manifestatiuni ori care altu romanu investitu cu postulu ce a primitu Dlu protosincelu nu l'aru fi potutu enuncıa mai espressu, me incumetu a deduce deplina garantiä pentru scölele nöstre din comitatulu Carasiului submanuale d-sele, ma chiaru speru și 'mi place a crede ca dela neobosit'a activitate a Dsale, — dar' nu altucumu și a nesuintieloru, dealt'a parte depinde: ca scolele nöstre de siguru voru avē unu viitoru mai splendidu, cu cultur'a poporului va prosper'a, secerandu fructele dorite — fara se avemu tēma, ca ni se voru straforma scölele din confessiunale, in asiä numite comunale *), cari intru adeveru ne aru periclitä totu ce este mai sätuu adeca: „limb'a și natiunalitateä.“

Dintre obiectele ce s'au pertractatu aci in acestu senatu, amu numai se amintiescu aceea impregiurare: ca protocolulu siedintieloru in comitatulu Carasiu se pörta și in limb'a romana, pentru a cärui'a componere sä alesu unu notariu românü, — afara de aceste amu observatu, cumca membrii senatulu scolasticu ce mai toti suntu diregatori romäni, in desbateri și vorbiri se folosescu numai de limb'a romäna, dreptu dovēda, ca in comitatulu Carasiului totusi limb'a și natiunalitateä romäna nu este asiä de ignorata, ca pre aiurea, d. e. precum se intempla in comitatulu Temesiului, unde romäniä cä membrii comitetulu comitatensu, ma cu durere amu facutu aceea esperintiä, ca in senatulu scolasticu comitatensu pāna si dignitarii nostri bisericesci, cari nu pregetara a luä parte activa cä membrii senatulu vorbira mai de une-dile unguresce. Dealtmintrea nici potu pricepe, cumca adeca protopopii și preotii nostri ce trēba au in acelu senatu, și cine i-au autorisatu de a luä parte in afaceri contraste cu interesele bisericesci, — scolare ale romäniloru, a-siu dorı se sciu ca cine i-au alesu pre sätiele

loru de reprezentanti ai unei corporatiuni ce are chiamarea a decide numai despre trebile scöleloru, „c o m u n a l i ä“, de öre-ce asiä scimu, ca din partea consistorieloru nöstre diecesane in acest'a corporatiune nu s'au delegatu nici unu membru, precum m'amu și convinsu, ca in senatulu scolasticu comitatensu alu Carasiului, din preotimea nöstra — nici macaru unulu n'au fostu, — pāna cändu in alu Temisiörei acurgu protopopii și asesorii consistoriali dintr'o indepartare de mai multe mile, și figurēza ca „t a n ä c s o s“ vorbindu unguresce, și spriginindu motiunile colegiloru unguri! — *)

S p i n u.

Proposetiunea prezentata de Dr. B. S z a b ö in siedinti'a comitetulu comitatensu a Albei superiöre, in privinti'a epidemiei de vite, despre care amintiescu și corespondenti'a nöstra din Elisabetopolu, publicata in nr. trecutü, suna:

„Ilustre Domnule comisariu regescu!
Inclitu comitetu comitatensu!

Inclitulu comitetu mi a predatu propunerea facuta de dlu jude L. Barth'a, privitoria la mesurile cele vechie politiene, spre aprobare.

Cu elaborarea acestui proiectu au fostu însărcinati dlu jude L. Barth'a L. Apor și fisiculu secundariu Alb. Reich; și s'a intemplat la ocaziunea aceea, cändu inclitulu comitetu pentru efectuirea acelui proiectu și ridicara vocea, ca numai atunci se voru poté luä mesuri bune contr'a epidemiei de vite, cändu institutiele contumatiale voru stä nemijlocitu sub ministeriulu r. ung. cä judecatori'a politica. Dupa vre o câteva luni ne amu și bucuratu de implinirea cererei nöstre.

E batatoriu la ochi, cä tote incordările, de scoli facute, pentru sugrumarea epidemiei de vite au ramas fara rezultatu și incercările de curare iēra-si namai incercări. Ordinatiunile ministeriale referitorie la sugrumarea epidemiei, care au statu sub control'a publicitatiei, au avutu rezultatu și tote provocările in privinti'a acest'a au contribuitu la ajungerea scopului; și impärtasirile mele in caus'a disa, facute in 3 ani de dile, suntu de a se intielege in direptiunea acest'a.

Aprobarea subcomitetulu contine tote acele mesuri, care inpedeca inprastiarea epidemiei; contine o procedere detailata, carea debue comisiunea epidemiei de vite a o implini; ea marchiēza modalitatile referitorie la epidemia viteloru și fipsēza diferinti'a intre epidemia de vite și arsur'a de splina.

Medicii au instructiuni oficiöse foarte pre largu, inse tote suntu pre voluminöse. Si Dr. L. Grosz amintiescu in opurile sele de arsur'a splinei, ne indrepta inse in privinti'a intrebuintiärei practice la doctrine populare, dintre care cea in anulu 1863 in trei limbi publicata e observavera. Prelänga tote esteä inse eu recomendu aprobarea subcomitetulu, elaborata cu deosebire de Alb. Reich, și propunu a se transmite inaltulu ministeriu, spre a se traduce, sub auspiciile institutulu pentru cur'a viteloru in tote trei limbile patriei cä sa se pöta cu successu folost de comune, cu deosebire inse de fia-ce preotu și invetiatoriu.

De presentu domnesce epidemia viteloru in comitatulu pestanu, — incätu ne este cunoscutu, si in döce comune din comitatulu Uniadörei.

E verisimile ca in comitatulu pestanu s'a introdusu din Moldov'a, in comitatulu Uniad. din Romani'a mica prin vam'a vulcanului.

Acest'u e unu documentu, ca de cäte ori erumpe epidemia viteloru in Romani'a, de atäteä ori o capetämu și noi; și de vreme ce s'a deschisu drumulu feratu Sucēv'a-Iassi-Romanu vomu capetä pre acelu neplacutu öspe mai usioru si mai de multe ori, cäci fara voia ne potu molipsi vitele nöstre ömeni colectori din tieri, in care domnesce epidemia, prin vestiminte și altele.

Metod'a prin care s'aru poté scapä atät'a Romani'a cätu si Tranni'a de epidemia viteloru o am aretatu dejä de multe ori, si mai pre urma prin scrierea mea cea mica cu datulu 5 Iuniu a. tr.

Am cetitu despre caletorii oficiöse in Belgi'a cu scopu de a studiä monopolulu de tabacu si trebue se märturisescu, ca me suprimē esperinti'a, cändu vedu, ca nici unu professoru dela vre-o universitate nu-si ia ostenēla a cercetä locurile, unde se

*) Deca ii alege poporul de ce sa nu mērga? acest'a insa nu cshide respectarea limbei proprie.

nasce originea epidemiei. Quod infectum, factum fieri potest, viitorulu ne va aretä.

Esperinti'a și cunoscintiele ne arata fara indoieä, ca epidemia viteloru și are originea in stepele cele immense ale Russei, unde e asiä de domestica, incätu dopa ori și care incetare iēra-si de nou se nasce și se respändesce; cäci eu privescu de causa capitala a epidemiei caldur'a cea mare, care in Russi'a adese ajunge 40° Reaumur. Multe vite peru pre cämpurile cele acoperite cu iērb'a mai inalta de o jumetate de stängenu. Mortacinile precum și alte relatiuni locale contribuescu iēra-si la perirea altoru vite; pre länga acesteä mai vine iērb'a cea grasa, care din anu in anu se putrediesce; din acesteä miasme se desvöлта apoi substanti'a bölleloru molipsitorie.

Unu progresu observaveru ne arata impregiurarea, ca in Americ'a dopa curatirea carnei de pre ösele viteloru taiate, se scaldä in unsöre și se baga (carnea) in buti hermetice și cu astofeliu de carne se face negociu insemnatu. La folosire cata-timeä de lipsa cuprinsa in legaturi și curatita in o apa, de sare și unsöre, liferēza o bucata asiä de eftina și nutritöre, incätu carne de acest'a americana in Hamburg e mai eftina decätu e carnea la noi.

De vreme ce epidemia și are originea in stepele Russei, nu aru fi cu scopu a infintiä in loco macelarii dopa metod'a celoru americane și peile ale lucrä asemenea acolo; a se opri cu totulu importulu de vite din pärtile disa, cäci noi avemu numai dauna dela importu.

Realizarea acestui proiectu cu greu va dä de contradiceri.

Deca regimulu respectivu nu se va interesä de o astufeliu de procedere, atunci de siguru ca se voru afl'a pentru acela negociu considerabile intrepinditori și societäti.

Lucrulu e seriosu dela natura și merita preceugtare; togmai pentru insemnetatea economica tiēnu de oportunu a trage atentiunea ministeriulu la realizarea acestui proiectu, de vreme ce e cunoscutu ca regimulu europenü au scrisu milione pentru unu medicamentu siguru contra epidemiei.

Deca propunerea ast'a se spriginisce, atunci scaparea de epidemia viteloru se poté efectui prin pacine spose.

Lumin'a publicitatiei cätu și starea sciintieloru de astadi mi suntu asigurantiä, ca va veni tempulu in care nu vomu avē causa a tremurä de frica epidemiei viteloru. Unu congressu de barbati competenti aru poté aduce lucrulu la maturitate, aru poté delaturä pedecele eventualmente și speculantiloru contrari li s'aru inchide calea.

Macedo-romanii și grecii.

Prob'a cea mai evidentä ca grecii și ecurile lorü miserabili de aici nu potu suferi sa vēda prindindu radecini romanismulu in fiii Pindului, in romänii multu tempu uitati, este ca se misca atätu in strainetate grecimeä, cätu și la noi fiii ingasati ce si dicu si ei lorü fii ai Pindului și cari au gasitu organu demnu de densii o föia ingalata, cärei'a nici fost'a politia cu tota bun'a-vointia n'a pututu sa-i gasēca masterii cari sa o cetēsa.

O alta proba de necesulu și inreatatirea greciloru este chiaru acest'a petitiune ce s'a presentatu fostulu ministru alu instructiunei publice și pre care a aprobat'o acelu ministru. In fati'a unoru dovēdi cä acesteä cari se dau de cätu siepte sote romäni macedoneni, neimpusi de nime, miscati numai de recunoscintia, teretorele ce se dau sa musce pre ascunsu n'au decätu sa taca.

Domnule ministru!

Astadi cändu pre la tote comunele romäne de aici a inceputu a strabate sementi'a de studiu limbii nöstre nationale, pentru care nici cä credeamu ca suntu litere romäne, ca limb'a nöstra, are literatura cä sa se scrie; astadi, cändu in comun'a nöstra n'avemu inca fericirea de a avē invetiatori de limb'a nöstra cu tote acesteä vedemu pre copiii nostri ca au inceputu a pronuncia cuvinte de pre cärtile romäne și a scrie cäte-ya vorbe și numele lorü, mai cu sēma cetescu din Istori'a Sacra, audimu și intielegemu atätu noi cätu si ei cari suntu in fraged'a etate, si ne bucurämu multu pentru acest'a. Cunoscemu și vedemu prin insusi ochii nostri cäta putere are limb'a materna și cäta facilitate da copiiloru a studiä; pentru acest'a v'amu si rugatu sa ne tramiteti invetiatoriu pre d. Apostolu Teodorescu.

Ma că se ajungem și noi a asculta numele lui Dumnezeu laudându-se în biserică în limbă noastră, dorim să avem și preotul român și cărțile bisericilor române: pentru această trimitem pe Georgiu Perdicchi din partea comunei noastre care învețiându putina carte română de la învățitorul Avel lei anume I. Tomescu asta văra ne-a învețiatu câte știu și elu pre feciorii nostri; acum dăru 'lu trimitem că să înveție aci căta carte le trebuie pentru a se face preotul în comparațiune cu părțile noastre; apoi a-provisionându-se cu cărțile necesare pentru biserică să se întoacă în patrie noastră că să-lu hirotonisim preotul alu comunei; ve rogăm dle ministru că să-lu puneti într-o școlă după cum cunosceti Escelenti'ă v'ăstră conformu cu misiunea școlă, și fiindu ca este seracu și fără mijloce pecuniare să le acordati cele necesare pentru învățătura.

Avendu deplină convicțiune că rugămintele noastre se voru luă în considerațiune, avem onore a ne subsemna cu respectu și stima cuvințioasă.

Ai d-v'ăstră prea plecati notabili ai comunei Perivoli din Epiru.

Urmăza 700 de subsemnatori.

„Tr. Carp.“

Aer'ă nouă în Franci'ă.

Sub titl'ă ast'ă aflăm în „N. Fr. Bl.“ următoarele:

Press'ă din Franci'ă a observatu o contenire mare față cu fasele dezvoltării interne, și a tratatu, după alegerea membrilor parlamentului încercările de reformare ale imperatorului, cu recela, că se nu dicem cu neîncredere. Se înțelege de sine, că nu vorbim de tîenut'ă neîmpacatiloru.

Și organele conservativ-liberale s'au rezervatu. Act'u celu din urma a lui Napoleone, prin care se invita Ollivier, a formă din mijloculu parlamentului unu cabinetu nou și pre care diurnalele parisiene 'lu numescu auror'ă unei ere noue, însemneza, că ghiati'ă opiniunii publice în Franci'ă e spartă, că lumea politică din Parisu au începutu la stramutarea fundamentală a sistemului.

Se înțelege ca nu presedintele cabinetului, nici colegii sei au produsu acestu favorabilu reaventu a opiniuniloru.

Timpurile acele au trecut, în care persoane singuratic se absorbă, încrederea lumii politice, pentru de a împacă numai cu numele lor inimile miscute de speranță.

Ministeriulu lui Ollivier întrece în însemnătate toate crizele ministeriale a unui statu parlamentar. Denumirea lui Ollivier însemneza în momentul de față o programă politică de o importanță necalculabilă, o programă, nu opulu a acelu barbatu, care e chiamatu elu realiză, nici productulu unei partide politice, ci care e dictatulu pretensiuniloru de viață a națiunii franceze.

Simburile acestei programe e: „pacea estera, — estinderea libertății individuale și a municipiilor; decentralizațiune și guvernare proprie. E de observatu, că program'ă lui Ollivier, care e acceptată de imperatoarele francesiloru, nu contine fraze laudaroșe de ale asiă numitei „grande nation“ cu care atatu diplomați'ă cătu și Napoleone însusi obicinuiău a afectă poporul. Midilocele lui Ollivier, precum e departarea judecătoriloru pentru securitatea publică (politi'ă), autonomi'ă comunelor, judecătorii juratiloru pentru pressă, juriu pentru delict, stergerea timbrelor pentru diurnele etc., suntu practice pentru de a melioră atatu starea morală, cătu și cea materială a poporului.

Din toate acestea se vede, că presedintele ministeriului din Franci'ă cunoscă cestiunile timpului, dela care depinde viitoriulu fericitu a statelor.

Elu și'ă aruncatu privirea asupr'ă scaderiloru sociale; se încerca a-si ajunge scopulu prin economi'ă, cultur'ă poporului.

Descălcarea pressei, libertatea cugetelor, va se dca recunoscerea pressei de celu mai aptu mijlocu pentru cultur'ă poporului.

Prete totu debue să numim program'ă noulu cabinetu mai multu socială, decâtu politică. Toggmai aci jace însemnătatea programei, nu numai pentru Franci'ă ci pentru tota Europ'ă și lumea civilizată; căci realizarea acestei programe în Franci'ă nu va rămâne fără resonetu și în alte state învecinate.

Francesii simtu și prevedu toate aceste; noi nu-

mai asiă înțelegem multamirea diurnaleloru parisiene, cu care salta cabinetulu celu nou.

Varietăți.

Junimea studioasă română din Vien'ă va serba în noaptea dela 31 Dec. spre 1 Ianuaru (1870) ajunulu anului nou în palatiulu „Schönborn, Josefstadt. — Gratulăm și noi junimei din departare, postindui ajungerea dorintelorule sele nobile!

„Speranți'ă“ f'ia literaria-bisericăscă din Aradu în nrulu dela 15/27 Decembre a. c. încunoscîntieza publiculu despre încetarea școlă, în termeni plini de indignațiune. Această indignațiune este justificată, căci în adeveru încetarea menționată e unu indice reu despre zelulu celu putienu cătra cetire. Ne place a ne arată numerositatea noastră, aru fi bine să aratăm și unu numeru crescendulu literaturii noastre, de ori-ce ramu. În locu să mergem înainte începem a pasi înapoi.

(+) Polixen'ă R. Fogarasi născută Orghidanu nu se mai afla între cei vii! Dându-și sufletulu în mâinile atotputintelui au încetatu în dens'ă a palpită un'ă din cele mai nobile inimi.

Dorerea acelor'ă carii prin referințele sociale și naturale au statu în legatură cu acestu anguru adormitu, e mare. — Nemesuraveru și sfășiatore e înse dorerea doiosului ei sotiu, a căru deplină fericire dens'ă a fostu; nu mai mica e dorerea a greu cercatei veduve și mame, a fratelui a suroriloru și tuturor rudeniloru repausatei. Unulu înse este căru'ă vitregă sorte li au rezervatu această dorere pentru timpii viitori, și acest'ă este uniculu fiu iubit, Victoru, carele în etate de unu anu abiă de câte-va ori numai au potutu eschiamă dulcele nume „Mama.“

Repausată în etate de 21 ani — și după un'ă casatorie fericită de 3 ani — domineca în 2 Ianuaru 1870 la 2 ore dimineață, împărșită fiindu mai înainte cu sfintele taine au adormit în domnulu.

Remășițele pămăntesci se voru asedia Mercuri în 5 Ianuaru a. c. la 9 ore antemeridiane — în cimetierulu gr-or. din locu, spre eterna odihnă. — Alb'ă-Carolin'ă, în 2 Ian. 1870.

Denumiri. Vice-presedintele dela tabl'ă regiu din M. Osiorheiu dlu Aug. Lassel, se aude că e denumitu consiliariu la tribunalulu supremu și în loculu densului e denumitu vice-presedinte consiliariulu (asesorulu) dela tabl'ă reg. din M. Osiorheiu Iosefu Schneider.

Alegerile comunale în Brasiovu, ne spune „H. Ztg.“ de vineri, au esitu astfel: 89 sasi, 38 români, 19 magiari, 3 greci și 1 israelitu.

Diligenti'ă între Brasiovu-București, în tempulu dela 1 Novembre până în ultim'ă Aprilu plecă (din Brasiovu) la optu ore dimineață; în celelalte luni la șase ore dimineață.

Numai acei'ă potu plântă tabacu pentru trebuinți'ă proprie, cari se însinua spre acestu sfersitu până în 15 Ianuaru st. n. la respectiv'ă antistia comunale.

În Alb'ă Iuli'ă auzim că a aparutu o f'ia nouă în limb'ă germăna intitulată: „Echo aus Siebenbürgen.“

Nenorocire. În salinele din Ogn'a ni se spunea septamăna trecută, că unu taietoriu camu cu capulu a mână lucră în apropierea unde se coboreau sările taiate din unu despartimentu nou deschisu alu băiei. Indrasn'ă această o plati bietulu omu cu vieti'ă, căci din nenorocire unu darabu de sare (de 100 puncti) cadu pre elu și i rupse unu umeru și cōstele din acea parte. S'ă vaiețatu odată și a muritu!

(În Macedonia,) districtulu Ochrid'ă, comun'ă Gropisi, a deschisu școl'ă românească junele romănu Demetriu Cosmescu: deocam-data are 70 elevi, daru s'au înscrisu 140. A isbitutu se introduce în biseric'ă comunei limb'ă română, de-si grecii facu infame intrige. D. ministru alu cultelor de buna sēma va ajută cu placere școl'ă din Gropisi. („Informațiuni bucureștene.“)

Municipalitatea din Iassi a datu camerei o pe itiușe, prin care cere clădirea unei linii de drumu de feru dela Iassi până la Prutu. Lini'ă această are a se împreună cu o linie rusească.

(Contele Bismarck) luă țera-si asupr'ă sea conducerea ministeriului și tîenū un'ă conferință cu ambasadorulu francesu și austriacu.

Invitare de prenumeratiune

la opulu istoricu intitulatu:

„Vechi'ă metropoliă ortodoxă română a Transilvaniei, suprimerea și restaurarea ei.“ — (unu tomu.)

Dăca strabonii nostri s'aru fi ingritu mai bine pentru însemnarea actelor loru nazionali, bisericesci și politice, a vietii loru proprie: astadi nu amu mai fi necesitati a orbecă întru întuneculu mai fără nici unu picu de lumina proprie, fiindu avisati la licuriturile ce abiă ni le împartășiescu alte lumini străine, și cu atātă mai putienu amu fi devenitu în fatal'ă pozițiune, de a ne vedé chiaru și originea și nationalitatea disputându-se de cătra cei străini. Ei bine, dăca ei din cauze mai multu mai putienu justificătoare, nu-si putura implinî delorinți'ă această fatia cu sine și cu posteritatea: urmăza că și noi strănepotii loru, înca se stămu cu mâinile în sinu și se lasămu pre urmatorii nostri în aceeași întunecime orba despre actele noastre? Acei'ă înca se mai potu escusă cu vitregitatea timpuriloru sub cari gemura pentru neactivitatea loru în asta direcțiune; dăca noi cesti de astadi ore cu ce ne-amu mai scî escusă pentru nepasările noastre? Nimic'ă chiaru nu aru vorbi pentru, ci tōte în contr'ă noastră, încātu ne-amu face vinovati de blăstemele cele mai meritate ale descendentiloru nostri.

Pre lānga acestea se scie în comună, că venitoriulu unui poporu, că și alu unui individuu, rezultă esentialmente din presintele și trecutulu acelu'ă; cum vomu puté deci resolve noi problemele venitoriulu nostru, dăca nu ne vomu scî presintele și trecutulu, și acestea cum le vomu scî dăca nu ne vomu adoperă a le însemnă cu tota serioșitatea și acurateti'ă?

Eca dăca totu atātea cauze pentru de a fi activi pre tōte terenele vietii noastre nationale, pentru de a ne însemnă tōte actele mari și mici, spre binele nostru și alu urmatoriloru nostri!

De atari convingeri eră petrunsu subscribulu camu se apuca de compunerea opulu școlă: „Vechi'ă metropoliă ort. română a Transilvaniei, suprimerea și restaurarea ei“, carele terminându-se dejă și facendū-se dispusetiunile necesare pentru de a se pune sub tipariu, și ia voia a-lu recomandă onor. publicu romănu spre bine voiti'ă primire și caldurōs'ă spriginire a acelu'ă.

Opulu acest'ă istoricu, precātu bisericescu pre atātu și nationalu, de sine statatoriu, contine date istorice despre metropoli'ă prementionată, și anumu: 1) despre esistenți'ă, originea, pusetiunea, jurisdicțiunea, și metropolitii vechiei metropoli a Transilvaniei, dela începutu până la suprimere-i, prin care se dovedesce că ea e un'ă din cele mai antice metropoli de astadi; 2) se espunu tōte încercările, nesușintele, toti pasii căti li facura romăni ortodocși pentru restaurarea vechiei loru metropoli, și 3) se arētă tōte actele ce urmara dela restaurarea metropoliiei amentite până în tempulu de față, pre scurtu: opulu susu mentionatu cuprinde în sine intrég'ă istoria a vechiei metropoli ardeleni, dela începutu până astadi, încātu această se pōte scî din datele ce ne stau la dispusetiune.

Pōte că înca și mai de multu aru fi trebuitu se iēse cartea această la lumina, înca scimū că ad impossibilia non datur obligatio.

Cartea această va cuprinde camu la 25—26 cōle, va avé formatu placutu în 8-vu, și va est de sub tipariu cam pre la mijloculu lui Martiu 1870 cându se va puté tramite on. prenumeranti.

Pretulu unui esemplariu este numai 1 fl. 50 xr. v. a. unu pretu destulu de moderatu față cu cuprinsulu și voluminositatea cărții, și prenumeratiunile suntu de a se tramite la subscribulu celu multu până în finea lui Martiu 1870.

Să bi i y în 23 Decembre 1869.

Nicolau Pope'a.

Protos. archid.

Bars'ă de Vien'ă.

Din 27 Decembre 1869. (8 Ian. 1870.)

Metalicelē 5%	60 75	Act. de creditu	264 50
Imprumut. nat. 5%	70 75	Argintulu	120 65
Actiile de banca	746	Galbinulu	5 79